

Jubileum Doc. Plichtovej a Prof. Heretika

Doc. PhDr. Jana PLICHTOVÁ, CSc. a Prof. PhDr. Anton HERETIK, CSc. spolu so svojimi kolegami na Katedre psychológie FF UK v Bratislave oslávili storočnicu (50 rokov + 50 rokov). Štúdium psychológie zahájili v búrlivom roku 1968, aktívne sa zapojili do študentského hnutia a tieto skúsenosti ovplyvnili ich občianske postoje na celý život. Obaja sú teda absolventi tej istej katedry a obaja ju výrazným spôsobom formujú, hoci každý iným spôsobom.

Jana Plichtová sa na Katedru „vrátila“ až po vyše dvadsaťročnom pôsobení v Slovenskej akadémii vied. Najprv výskumne pracovala na Ústave experimentálnej psychológie, a to v oblasti psychológie pamäti a psycholingvistiky. Svoje početné experimentálne práce, týkajúce sa sémantickej pamäti a pamäťových stratégií, publikovala najmä v časopise *Studia psychologica* a v Československej psychológii. Problematika sémantickej pamäti ju priviedla k štúdiu jazyka ako zdroja kultúrnych významov, ktoré sa utvárajú a šíria v procese sociálnej komunikácie. Hľadala preto také výskumné paradigmy, ktoré by umožnili sledovať súvislosti medzi individuálnym a spoločenským myslením, medzi jazykom a kultúrou. To bola tiež teoretická motivácia pre založenie nového akademického pracoviska - Kabinetu výskumu sociálnej a biologickej komunikácie. V tejto inštitúcii, ktorú prvé dva roky aj viedla, pokračuje vo svojej výskumnej práci doposiaľ. V posledných rokoch sú okrem jej teoretických prác, v ktorých sa venuje metodologickým a epistemologickým otázkam, obzvlášť zaujímavé výskumné projekty, ktoré realizuje v spolupráci s Univerzitou v Stirlingu (prof. I. Marková), s London School of Economics and Political Sciences (prof. R. Farr), s Maďarskou akadémiou vied (prof. F. Erös a dr. A. Farkas), s Maison des Sciences de l'homme v Paríži (prof. S. Moscovici) a s Masarykovou univerzitou (doc. P. Macek, Dr. M. Tyrlík). Uvedené projekty analyzujú sociálne reprezentácie demokracie, individualizmu a nacionalizmu a sú podporované takými významnými inštitúciami ako je napríklad Economic and Social Research Council vo Veľkej Británii. Vedecké štúdie publikuje nielen v domácich, ale v renomovaných medzinárodných časopisoch. Z jej odbornej publicistiky spomeniem aspoň sériu popularizačných článkov o pamäti a knihu pre deti o ľudskej pamäti, ktorá získala aj literárnu cenu. V rokoch 1990-1993 sústavne publikovala v časopise *Fórum vedy*, ktorý založila ako diskusný priestor pre otázky vednej politiky a obnovu samosprávnych akademických inštitúcií. Nie menej rozsiahla a zaujímavá je aj jej editorská a organizačná činnosť. Okrem iných editovala aj zborníky *Minorities in Politics and Economics and Politics*, ktoré sa doteraz tešia živej pozornosti. Vzišli z medzinárodných interdisciplinárnych konferencií, na ktorých príprave sa koncepčne aj organizačne podieľala. Sama organizovala tri medzinárodné pracovné semináre, ktoré pomohli sformovať medzinárodný vedecký tím, s ktorým dodnes spolupracuje. Koncepčne aj organizačne bola angažovaná aj pri zakladaní Trnavskej Univerzity, pre ktorú v spolupráci s profesorom R. Farrom z London School of Economics and Political Sciences získala podporu na vybudovanie knižničného fondu pre psychológiu, sociológiu a masmediálnu komunikáciu. Pre Katedru psychológie Trnavskej univerzity tiež koncipovala študijný program a prvé dva roky tu prednášala

metodológiu a sociálnu psychológiu. Po príchode na Katedru psychológie Univerzity Komenského v roku 1995 pokračovala v prednášaní sociálnej psychológie a ponúkla nový kurz medzikultúrnej a experimentálnej sociálnej psychológie. O svoje bohaté výskumné skúsenosti sa delí so študentmi v prednáškach o kvalitatívnej metodológii. Je zanietenou pedagogičkou, ktorej hlavnou ambíciou je podnietiť záujem študentov o psychologický výskum.

Anton Heretik po krátkom intermezze na Psychologickom ústave FF UK / tiež spoločom s J. Plichtovou/ začal pracovať na Psychiatrickej klinike FN v Bratislave / 1973-1985/. Pod vplyvom svojich šéfov prof. E. Guensbergera a neskôr doc. J. Molčana publikoval prvé práce z psychopatológie /napr. o využití testu vtipov/ a psychofarmakológie (účinnok nootropík, placebo-efekt). Viacúrovňovej psychodiagnostike depresii venoval svoju kandidátsku dizertačnú prácu. Uverejnil i celý rad prác o klinike alkoholizmu (spolu s E.Kolibášom a V.Novotným) v časopise Protialkoholický obzor, v ktorom je členom redakčnej rady. Po prvých pokusoch s behaviorálnou terapiou, (discentná psychoterapia Prof. O. Kondáša) ktorá bola v tom čase dominantným smerom na Slovensku, vstúpil do psychoterapeutického výcviku. Absolvoval ho v "skálovskej vetve" SUR a na klinike viedol skupiny neurotikov, alkoholikov a neskôr depresívnych pacientov. Po r. 1990 sa zoznámil s Procesorientovanou psychoterapiou i jej zakladateľom A. Mindellom a odvtedy patrí k organizátorom výcvikov a vedie pracovné semináre "POPu" na československých psychoterapeutických konferenciách. Ešte počas pôsobenia na klinike začal robiť znalecké posudky. Jeho záujem však neostal pri komerčnej stránke znaleckej činnosti. Veľmi dôkladne zvládol použitie Rorschachovej metódy. Jeho záujem o agresológiu ho nakoniec viedol k expertnej činnosti pre posudzovanie násilnej trestnej činnosti. V tejto oblasti je nesporne popredným odborníkom. Po dvoch vysokoškolských skriptách "Forezná psychológia"(1991) a "Úvod do foreznej psychológie pre poslucháčov práva" (1992) publikoval prvú vysokoškolskú učebnicu "Základy foreznej psychológie" (1993). Výsledky rozsiahleho výskumu, v ktorom spracoval znalecké posudky za 20 rokov zhrnul v monografii "Extrémna agresia I. Forezná psychológia vraždy" (1999). Táto monografia je svojím zameraním a úrovňou priekopnícka. V súčasnosti pracuje na druhom diele zameranom na foreznú psychopatológiu vraždy v spolupráci s poprednými súdnymi znalcami psychiatrami. Som hrdý na to, že bol mojím diplomantom a pokračuje v začatom diele foreznej psychológie. Po prechode na Katedru psychológie FF UK (1985) prednáša klinickú a foreznú psychológiu, psychoterapiu, vedie cvičenia z projektívnych metód a psychodiagnostiky dospelých i semináre z procesorientovanej psychoterapie. Bol predsedom Akademického senátu na FF UK a v r. 1993-1999 vedúcim Katedry psychológie. Napriek akademickým funkciám a hodnostiam ostáva nekonformným a u študentov obľúbeným pedagógom

Do ďalšej tvorivej vedeckej práce a pedagogickej práce prajem svojim niekdajším milým študentom, dobrým priateľom a nástupcom mnoho ďalších osobných a vedeckých úspechov za pevného zdravia a osobnej spokojnosti.

Prof. PhDr. Géza Dobrotka, CSc.

